

Karjase kogudus – kes me oleme?

Karjase koguduse õpetuslik alus põhineb Piibli õpetusel, mida selgitab hästi 1689. aasta Londoni baptistide usutunnistus, mida käsitleme oma usutunnistusena, kuid mis jääb alati Piibli autoriteedi alla. Oleme **reformeeritud baptistid**. Reformeeritud baptism¹ on üks paljudest 16. sajandi protestantlikust reformatsioonist alguse saanud kristlikest usuliikumistest. Selle reformatsiooniaegsed juhtivad teoloogid olid reformaatorid Martin Bucer, Heinrich Bullinger, Johann Calvin, Peter Martyr Vermigli ja Ulrich Zwingli.

Reformeeritud baptismi õpetuslikud eripärad on järgnevad:

- 1) Ikonoklastiline lähenemine – piltide ja ikoonide puudumine;
- 2) Leivamurdmine – Jeesus on erilisel, seletamatul moel ise kohal ning üksnes uuestisündinud usklikud võtavad vaimus vastu Kristuse ihu ja vere, saades vaimulikult toidetud²;
- 3) Tugev rõhuasetus kiriku sõltumatusele riigi kontrollist;
- 4) Sarnaselt baptistidele, kuid erinevalt reformeeritud kristlastest, ei tunnista meie, reformeeritud baptistid, väikelaste ristimist, vaid üksnes kinnitatava usutunnistuse alusel tehtud ristimist, seejuures täielikult vee alla kastmisega;
- 5) Lunastusõpetuses on rõhuasetus valitusel ja Jumalikul ettemääratusel (tuntud ka kui predestinatsiooniõpetus).³

Terminit „reformeeritud baptism“ kasutame põhjusega: sõna „reformeeritud“ kasutavad ka presbüterlased, kes pooldavad imikute ja väikelaste ristimist. Reformeeritud teoloogia seisneb selles, et kesksel kohal on suverään, Jumal, seda nii meie lunastuses, ülistuses, kirikutes, peredes, ning Ta „tegutseb tänini“, saates korda oma eesmärgid. Meie teoloogia fookus pole seega inimesel, vaid universumi suveräänil, kellele kuulub kogu au. Reformeeritud baptistid näevad oma tõekspidamiste eelkäijatena eelkõige magisteriaalseid reformaatoreid⁴, mitte anabaptiste või muid

¹ Sõna „reformeeritud“ viitab eelkõige mitte-luterlikule magisteriaalsele reformatsiooni vormile.

² Kaheteistkümnepäevase apostli õpetuses ehk Didaches loeme, et leivamurdmisest tohtisid osa saada vaid usklikud ning lisaks, et selle raames on tegemist Poja läbi meile antud „spirituaalse toidu ja joogiga“.

³ Jr 1:5; Lk 18:7; Ap 2:23, 13:48, 16:14; Rm 8:28-30, 33, 9:8-25; Ef 1:4-5, 11, 2:8-10; Kl 3:12; Jh 6:37, 44, 15:16, 19:17-19; 1Ts 1:4-5; 2Ts 2:13; 2Tm 1:9; 1Pt 1:20; 2Pt 1:10; Ilm 13:8 jne

⁴ Martin Luther, Ulrich Zwingli, Johann Calvin, John Knox jt

radikaalse reformatsiooni⁵ alla kuuluvaid usuliikumisi, ning reformeeritud baptiste ühendab ülal mainitud 1689. aasta usutunnistus. Kinnitame viie *sola*'ga kokku võetavaid veendumusi: 1) *Sola Gratia*; 2) *Sola Fide*; 3) *Solus Christus*; 4) *Sola Scriptura*; 5) *Soli Deo Gloria*.⁶

Meie kogudus paigutub baptistlikku traditsiooni, mille õpetus lunastusest (soterioloogia) on reformeeritud. **Eelkõige on meie eesmärk olla Jumala Sõnast juhitud kogudus, kus meie, nagu prohvet Jeremijagi, „lustiks ja südamerõõmuks“ on igast elavast Sõnast toituda.**⁷ Püüdes seega olla elavat usku kehastav kogudus, kelle armastus Kristus Jeesuse, meie Issanda vastu, oleks alati kasvuteel, väljendudes nii meie mõtetes, sõnades kui tegudes.

Meie suurim erinevus (nn peavoolu-baptistidest) on aga justnimelt lunastusõpetuses. Usume, et Jumal on „Kristuses valinud enne maailma rajamist“ üksnes Tema teada oleva hulga inimesi olema „pühad ja laitmatud“, neid „ette määrates lapseõiguse osalisteks Jeesuse Kristuse kaudu“, tehes seda „oma tahtmise heameelt mööda“. Inimene on „surnud oma üleastumistes ja pattudes“ ning vajab Jumala armu, et õndsaks saada, sest omal jõul on see võimatu. Valitud ehk kristlased on „tema kavatsuse kohaselt kutsutud“, keda Jumal on „ette määranud“, „kutsunud“, „õigeks teinud“ ja „kirkastanud“⁸. Jumala plaan äravalitute osas teostub, sõltumata inimese tahtest või pingutusest. Jumal halastab oma hea nõu kohaselt sellele, kellele tahab, sõltumata inimese tegudest, vaid see toimub kutsuja pärast, et „valikule põhinev Jumala kavatsus jääks püsima“. Kokkuvõtvalt võiks öelda, et meie lunastusõpetus on puhtalt Jumalakeskne.

Vaadates tagasi ajalukku, on eespool kirjeldatud lunastusõpetuse „isaks“ ennekõike Aurelius **Augustinus** (354–430). Varajases kirikus polnud suursugust teoloogilist terminoloogiat nagu reformatsiooni ajal ja tänapäeval, kuid õpetuse tuum jääb sellegipoolest samaks. Lühidalt ja lihtsustades võiks õpetust kokku võtta, alustades sellega, et langenud inimkond vajab päästjat, kuna Aadamalt päritud moraalse halvatus ehk **pärispatsu**⁹ tõttu pole inimene ammu suuteline iseennast päästma. Sellega kaasnes inimese võimetus mitte patustada.¹⁰ Patuse (kusjuures patused on kõik) päästeprotsessi algatajaks ei saa seega olla patune ise, vaid selle algatajaks on Jumal, andes kõigele

⁵ Thomas Müntzer, Andreas Bodenstein, Zwickau prohvetid jt

⁶ **Üksnes armust** (sünnib meie pääste), **üksnes usust** (Kristusesse Jeesusesse mõistetakse meid õigeks), **üksnes Pühakiri** (kui ainus ilmeksimatu autoriteet), **üksnes Kristuses** (on meil lepitus ja pääste), **üksnes Jumalale olgu au** (ning meie elu eesmärk peab olema anda Talle au) .

⁷ Jr 15:16; Mt 4:4

⁸ Paulus kõneleb kristlasi eesootavast kirkastamisest minevikuvormis, sest nagu välja toodud, oli Jumalal see juba enne maailma rajamist nõnda seatud juhtuma.

⁹ Ld k *Peccatum originale*

¹⁰ Ld k *non posse non peccare*

eelnevalt **armu**.¹¹ Kristlane on uus loodu,¹² mitte pelgalt täiustatud versioon vanast, vaid kes on **armu läbi surnust üles äratatud**.¹³ Täitub töötus, mille kohaselt vahetab Jumal välja inimese kivist südame ja annab talle uue vaimu.¹⁴ Kogu pääste on seega Jumalast ja Jumalas,¹⁵ nagu see on teostunud läbi ajaloo ja teostub tulevikuski Tema tahte kohaselt,¹⁶ kuni Kristus taas tuleb. Jumala armuandmine viib omakorda valitute kindlale pääsemisele, keda hoiab usus püsijäämise arm, sest miski ei saa Jumala lapsi nende Isa armastusest lahutada.¹⁷ Jumala arm taastas niisiis Augustinuse õpetuses inimese võime tahta head, meelt parandada ja uskuda, sest „kui õigeksmõistmine lähtuks inimese loomusest, siis suri Kristus asjatult.“¹⁸ Kinnitame samuti, et kõik on Jumalast, et Tema antud arm on meist „väljaspool“¹⁹ olev väljateenimatu kink, millega kaasneb ka tõeline usk, mis paratamatult kannab ka head vilja.²⁰

Koguduses praktiseeritakse nn selgitavat jutlustamist (*Expository preaching*)

Me tahame teada, mida Jumal ütleb läbi oma Sõna. Seepärast toimub meil jutlustamine reeglina salmist salmi, seletades esitatud mõtete ja sõnade tähendust, ajaloolist ja piibellikku konteksti ning tuues välja selle olulisuse tänapäeval. Selle eripära on just see, et põhirõhk on Jumala Sõnal ja sellel, mida Jumal oma ilmutatud Sõnas ütleb. Kokkuvõtlikult on tegemist Pühakirja kontekstipõhise lahtiselgitamisega. Leiame, et Piiblit ei tule tuua mitte tänapäeva, vaid tänapäeva inimene on vaja „toimetada“ Piibli aega.

---

¹¹ „Eelnev arm“ on mõistena küll Augustinuselt pärinev, kuid tema töödes selle mõiste sõnasõnalist ladinakeelset vastet *gratia praeveniens* ei leidu.

¹² 2Kr 5:17

¹³ Ef 2:1-5

¹⁴ VT töötus Hs 11:19, 36:26-27 ja UT täideminek Hb 8:10.

¹⁵ Jeesus on usu alustaja ja täidesaatja Hb 12:2

¹⁶ Rm 9:16

¹⁷ Ps 138:8; Jh 6:39-40, 10:27-28; Rm 8:38-39; Ef 4:30

¹⁸ Augustinuse „Loomusest ja armust“, 2.ptk.

¹⁹ Ld k *extra nos*

²⁰ Gl 5:22-23